

Vergi borcları azalır

Bu tendensiya 2012-ci ilin birinci yarısında da davam etmişdir

Dövlətin maliyyə sabitliyini təmin edən amillərdən biri də vergilərin sabit şəkildə dövlət büdcəsinə daxil olmasını təmin etməkdir. Bu ağır, lakin məsuliyyətli vəzifə vergi orqanlarının üzərinə düşür: onlar tərəfindən dövlət büdcəsinə səfərbər edilən vergilər ölkəmizin maliyyə resurslarının təmin olunmasına, nəticədə vətəndaşlarımızın həyat səviyyəsinin yaxşılaşdırılmasına şərait yaradır.

Vergi qanunvericiliyində təsbit edildiyi kimi, müəyyən edilmiş vergilər dövlət büdcəsinə tam və vaxtında ödənilməlidir. Bu şərtlərin gözlənilməməsi vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsi qarşısında borclarının yaranmasına səbəb olur və bu da vergi yığımları üzrə kəsirlər yaratmaqla ölkənin maliyyə resurslarının səviyyəsinə mənfi təsir göstərir. Vergi ödəyicilərinin öz büdcə öhdəliklərini tam və vaxtında icra etməmələri müxtəlif səbəblərdən irəli gələ bilər. Burada öhdəliklərin icra edilməməsi müvəqqəti maliyyə çətinlikləri və ya büdcəyə ödənilməli olan vəsaitlərin digər istiqamətlərə (dövriyyə vəsaitlərinin artırılmasına) yönəldilməsi ilə müşayiət oluna bilər. Bu amillərin kompleks araşdırılması və qanunla müəyyən edilmiş tədbirlərin həyata keçirilməsi prosesləri cari ilin birinci yarısında da vergi borclarının alınması strukturları tərəfindən davam etdirilmişdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, vergi proqnozlarının icrası və vergi daxilolmalarının dövlət büdcəsinə alınması istiqamətində görülmüş tədbirlər nəticəsində ilin ilk ayı ərzində də vergi borclarının məbləğində azalma tendensiyası davam etmişdir. Borcun yaranma hallarının və vergi borclarının məbləğinin azaldılması, borclu vergi ödəyicilərinə fərdi yanaşma, borcların alınması üçün mümkün tədbirlərdən istifadə edilməsi, ümumi olaraq borcların səmərəli idarə edilməsi istiqamətində mövcud olan müvafiq tədbirlər həyata keçirilmişdir.

2012-ci ilin birinci yarısında vergi borclarının alınması sahəsində görülmüş tədbirlər nəticəsində 86478 borclu vergi ödəyicisindən 77880-nin (90,1%) borcları tamamilə ləğv edilmişdir. Bu ilin əvvəlinə olan 7042 borclu vergi ödəyicilərini də nəzərə alsaq, borcları tamamilə ləğv edilənlərin sayı ümumilikdə 84922 (98,2%) olmuşdur.

Bununla yanaşı, ilin ilk altı ayı ərzində büdcə daxilolmalarının 27,8%-ni borclu vergi ödəyicilərinin vaxtından gec ödədikləri ödənişlər və məcburi alınma tədbirləri nəticəsində ödənişlər təşkil etmişdir ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə könüllü əmələmə səviyyəsinin 3,4 bənd və ya 4,9% artaraq 68,8%-dən 72,2%-ə çatması deməkdir.

Yanvar-iyun ayları ərzində vergi orqanları tərəfindən borclu vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsinə yaranmış borclarının ödənilməsinin təmin edilməsi məqsədilə əmlaklarının siyahıya alınması barədə 22816 qərar açılmışdır. Borclar ləğv edildiyinə görə, dövr ərzində açılmış qərarlar da daxil olmaqla, ümumilikdə 82 milyon manat məbləğində 21481 qərar (94,1%) bağlanmışdır.

Borcların alınması istiqamətində müəyyən edilən ənənəvi tədbirlərlə yanaşı, dövr ərzində həm Vergi Məcəlləsinin, həm də digər qanunvericilik aktlarının müddəalarından geniş istifadə olunmağa başlanmışdır. Aparılan araşdırmalar ilə mülkiyyətində heç bir daşınan və ya daşınmaz əmlakı müəyyən edilməyən, lakin hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) olduqları müəyyən edilən borclu fiziki şəxslərin borclarının hüquqi şəxslərin paylarından tutulması istiqamətində tədbirlərə başlanmışdır.

Hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) kimi çıxış etmələri müəyyən edilmiş fiziki şəxslərin borclarının hüquqi şəxslərdəki paylarından tutulması məqsədilə 15 fiziki şəxsə qarşı məhkəmə iddiaları qaldırılmışdır. Müvafiq iddialar üzrə artıq 2 iş üzrə borc məbləğinin hüquqi şəxsin əmlakındakı payına yönəldilməsi barədə qətnamə çıxarılmış, 2 iş üzrə isə borc məbləği ödənilməyindən müvafiq məhkəmə qərarı qəbul olunmuşdur. Eyni zamanda, dövr ərzində hüquqi şəxslərdə təsisçi (payçı) kimi çıxış etmələri müəyyən edilmiş 38 borclu fiziki şəxsə aparılan tədbirlər nəticəsində borcların dövlət büdcəsinə tam ödənilməsi təmin edilmişdir.

Hazırda sahibkarlıq fəaliyyətlərini dayandıran, lakin dövlət büdcəsi qarşısında öhdəliklərini tam icra etməyən fiziki şəxslərin borclarının onların mülkiyyətində (şəxsi istifadəsində) olan nəqliyyat vasitələrinə yönəldilməsi prosesi sürətləndirilmişdir: 15 müvafiq vergi ödəyicisinin nəqliyyat vasitələrinin üzərinə həbs qoyulması məqsədilə müvafiq strukturlara müraciət edilmiş, 921

borclu vergi ödəyicisinin 674,6 min manat məbləğində borc məbləğinin dövlət büdcəsinə ödənilməsi təmin olunmuşdur.

Bunlarla yanaşı, dövr ərzində vergi orqanları tərəfindən 800 vergi ödəyicisinin ölkədən getmək hüququnun məhdudlaşdırılması barədə müvafiq icra şöbələrinə müraciətlər edilmişdir. Həmin vəsatətlər nəticəsində müvafiq əsaslandırılmış təqdimatlar hazırlanmış, 33 vergi ödəyicisinin ölkədən getmə hüququ müvəqqəti olaraq məhdudlaşdırılmışdır. Eyni zamanda, yeddi vergi ödəyicisi borcunu ödədiyinə görə barələrindəki icraatlar dayandırılmışdır.

Nəticədə 2012-ci ilin ilk yarısında borc məbləği cari ilin 1 yanvar tarixi ilə müqayisədə 8,3%, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə isə 17,8% azalmışdır.

Borclu vergi ödəyicilərinə fərdi yanaşma prinsipinin tətbiqi vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi məsuliyyətini artırmışdır ki, bu da vergi borclarının öyrənilməsi barədə vergi orqanlarına onlayn müraciətlərin dinamikasında yüksəlişə səbəb olmuşdur.